

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Efter at et af Regjeringen i Rigsdagssamlingen 1871—72 i Folkethinget fremtad Forslag til Lov om en forandret Inddeling af Folkethingsvalgkredsene, der gik ud paa Oprettelsen af 12 nye Valgkredse, var blevet standset af Folkethinget ved en motiveret Dagsorden, ifølge hvilken der ikke i Grundlovens § 32 fandtes nogen Nødvendighed for under de daværende Forhold at forøge Valgkredsens Antal, ligesom en saadan Forøgelse iøvrigt fandtes utilraadelig, blev Sagen taget under fornyet Overveielse af Regjeringen, der vel ingenlunde kunde gaa ind paa den Fortolkning af Grundlovens § 32, som laa til Grund for den nævnte Dagsorden — nemlig at denne Paragraf alene giver en Rettesnor for det Forhold, i hvilket Antallet af samtlige Valgkredse skal staa til det samlede Folketal i Danmark —, men dog forment, at en noget mindre Forøgelse i Kredsantallet end den tidligere foreslaaede kunde anses nogenlunde fyldebtjørende over for Grundlovens Bud om, at „Antallet af Folkethingets Medlemmer skal omtrent være efter Forholdet af et Medlem til 16,000 Indvaanere“. I Henhold hertil fremsatte Regjeringen i Rigsdagsamlingen 1873—74 ligeledes i Folkethinget et nyt Lovforslag, der kun tilføjede Oprettelse af 4 nye Valgkredse, nemlig 2 i Staden Kjøbenhavn, 1 i Kjøbenhavns Amt og 1 i Aarhus Amt, og iøvrigt kun søgte ved passende Omlægninger af de allerede bestaaende Valgkredse at formindste det uforholdsmæssig store Folketal i enkelte af disse.

Dette sidste Lovforslag naaede ikke til 2den Behandling i Folkethinget, hvorimod der fra det efter 1ste Behandling nedsatte Udvalg fremkom en Betænkning, i hvilken hele Udvalget havde forenet sig om et Forslag til en Dagsorden, der imidlertid efter den Maade, hvorpaa dette Forslag i Betænkningen motiveredes dels af Udvalgets Flertal, dels af dets Mindretal, vidnede om, — hvad iøvrigt ogsaa Lovforslagets 1ste Behandling i Thinget havde godtgjort, — at Anskuelsen om den rette Forstaaelse af Grundlovens § 32 og de deraf følgende Konsekvenser med Hensyn til Forandring i den bestaaende Valgkredsordning endnu vare i høit Grad forskellige. I den foreslaaede Dagsorden indeholdtes en Opfordring til Regjeringen om, „saafremt den i Grundlovens § 32 finder en tvingende Nødvendighed for en Forøgelse af Folkethingsvalgkredsens Antal og en dermed forbunden Omdeling af samme“, at forelægge et nyt Lovforslag, med Hensyn til hvois nærmere Indhold optilledes følgende Hovedpunkter: at Valgkredsens Antal bestemmes til 125, at man ved den gennemgaaende Omdeling af Valgkredsene ikke anser sig for bunden ved Overøvrighedskredsens Grændser, og at Valgstedet overalt vælges saaledes, at Afdelingen til

samme falder bekvemtest for Vælgernes større Flekthed.“

Naar Spørgsmaalet om Forandring i Valglovens Bestemmelser om Folkethingsvalgkredsene ikke siden Samlingen 1873—74 af Regjeringen er bragt frem for Rigsdagen, er Grunden hertil navnlig den, at det er fundet rettest at afvente Udfaldet af den almindelige Folketælling d. 1ste Februar 1880, idet det kunde ventes, at Resultaterne af denne Folketælling vilde stille enkelte Kredsers uforholdsmæssige, med Grundlovens § 32 ganske uforenelige Størrelse i et endnu skarper Lys end tidligere, medens der tillige vilde være tilveiebragt et tilstrækkeligt Materiale til Bedømmelse af Befolkningsforholdene i samtlige Landets Valgkredse, saafremt der maatte findes Grund til at give Spørgsmaalet om en forandret Fordeling af Folkethingsvalgkredsene et videre Omfang.

Ved Udarbejdelsen af nærværende Lovforslag paa Grundlag af det nu foreliggende, statistisk bearbejdede Materiale om Folketællingen d. 1ste Februar 1880 er man gaaet ud fra, at der ikke kan siges at foreligge nogen tvingende Nødvendighed for at søge en betydeligere Forøgelse af Valgkredsens Antal og i Forbindelse dermed en almindelig Omfordeling af de bestaaende Kredse gennemført. Om end Regjeringen nemlig fremdeles maa vedkjende sig den Fortolkning af Grundlovens § 32, at denne Paragraf giver en Regel ikke alene for det Forhold, hvori Antallet af Folkethingsmedlemmer skal staa til Landets Folkemængde, men ogsaa for Størrelsen af de enkelte Valgkredse, der hver for sig vælge et Medlem til Folkethinget, maa den dog paa den anden Side fastholde, — hvad ogsaa under Behandlingen af de tidligere lignende Lovforslag fra alle Sider er blevet erkjendt, — baade at den nævnte Grundlovsbestemmelses Affattelsesmaade tilsteder et vist Spillerum ved den deri givne Regels Anvendelse, og tillige, at forskellige praktiske Hensyn, navnlig til Ulemperne saavel ved en betydeligere Forøgelse af Folkethingets Medlemsantal som ved altfor hyppige eller gennemgribende Forandringer i de nu bestaaende Valgkredsers Antal og Inddeling, gjør det anbefaleligt, at dette Spillerum ikke bliver altfor snævert. Hvorvidt der i saa Henseende kan gaaes uden Tilfjedættelse af Grundlovens Ord og Mening, maa nu vistnok bero paa et Skjøn, ved hvilket samtlige i det enkelte Tilfælde forhaandenværende Forhold og Omstændigheder maa kunne være medbestemmende; men i ethvert Tilfælde tør det dog anses som ubefrideligt, at det ikke er en med de grundlovmæssige Forskrifter stemmende Tilstand, naar Indvaanertallet i en Valgkreds er steget til eller udover det Dobbelte af det i Grundloven nævnte Tal, hvilket, tildels endog i meget høit Grad, er Til-